

grundlovens Aand, det er Reaktionen Aand, det er Enevældens Aand. — Vi maa give Kvinderne den samme Adgang til at forhandle med os paa lige Fod om den nye Forfatning, som Enevældens Magthavere i sin Tid gav vore Fædre.“

Og dog — har vi ikke for faa

Aar siden hørt en Politiker indrømme os, at saaledes *burde* det være? — Har vi ikke modtaget en Politikers Haandtryk paa, at saaledes skulde det blive? —

Fare hen! fare hen! — synger Viiden. — Ordene for hen, — Løfterne for hen — Ministeriet for hen, — men Dansk Kvinde-

samfunds Kendelse i denne Sag staar endnu ved Magt: „En Forfatning, som skrives uden Kvinders Medvirken er aldrig skreven i Junigrundlovens Aand, i den lige og almindelige Valgrets Aand, den er skreven i Enevældens Aand, Mændenes Enevældes.“

Dansk Navneskik.

(Sluttet.)

Det har moret mig at søge oplysning om navneskikkens historie herhjemme. Det er adelen, der går i spidsen med at skaffe sig et fast slægtnavn. I fremmede lande tog de mest sine slottes navne og satte et *de* eller *von* forved. *Men ejendommelig for os nordboer* er at danne ætnavne af de *tilnavne*, folk har fået.

Tilnavnene pegede tit hen på folks udseende: Grå, Hud, Krog (krogrygget), Stang (slank af vækst), Skeel (skeløjet), Rask o. s. v. Men også efter de våben, de brugte, nævntes folk. Biil (en bredbladet pil), Hammer, Skjold, Skafte (spyd) og Brand (som er en poetisk omskrivning for en dragen klingel).

Også *dyrenes* navne brugtes: Ravn, Due, Høg, Hjort, Brok, Basse, Bille, Galt og navnene på beboerne i enkelte egne af Danmark som: Vendelbo, Skagbo, Tybo, Harbo, Skåning, Halling og standsnavne: Bonde, Munk, Rytter. Esbern Snare kom til at hedde Snare, fordi han var snar, rask, drosten Jon Little, fordi han var lille af vækst.

På Valdemarenes tid bliver tilnavnene mere faste, og i det 13de hundredår blir de arvelige. Den fuldstændige overgang til faste navne skete ved et kongebrev af Frederik I, udstedt 1526, hvori han krævede, at alle *riddermænd* skulde tage faste ætnavne, og rigets råd samtykkede i denne bestemmelse. På bonden tænkte ingen den gang. Han fulgte gammel skik og kaldte sine børn *søn* og *datter*, og i folkemunde kaldtes de ved tilnavne, morsomme, vakre og ægte danske. Indtil den *ulyksalige cancelliskrivelse af 1828* kom og *tvang* den talrigste stand i Danmark, som trofast havde

gemt fædrenes navneskik, til at tage disse ensformige sen-navne.

Der findes sikkert endnu mange kønne, morsomme tilnavne i vor almue. Jeg spurgte en gang en husmandskone, hvad hun hed. „Sidse Hansen — min mand hedder Jens Hansen,“ var svaret. „Ja, men hvad hedder De selv?“ spurgte jeg. „Jeg hedder Sidse Andersdatter, men nu skal man jo hedde efter sin mand.“ „Har De intet andet navn?“ „Jo,“ svarede hun noget undselig, „jeg har nok et navn, men det regner jeg ikke rigtig. De kalder mig *Sidse Andersdatter Pil!*“ Har vi ikke der det fagreste, stolteste navn, som ingen adelsmand vilde skamme sig ved at bære! Mange af vore danske adelsætter er uddøde, men ligeså vakre navne lever i vor almue. Skal vi ikke frelse disse navne fra undergang, inden det er for sent, istedenfor at ringeagte den skat, som folket har i gem?

For nylig så jeg også i en avis følgende:

„Guldbryllup i Amerika.

Lars Hansen Ebbe og Hustru, Kirsten Bille, fejrede den 16. December 1909 deres Guldbryllup i deres Hjem i Lincoln o. s. v.“

Hvor lyder de navne ikke vakert, og hvor er det ikke kønt at høre hustruen nævnt ved sit eget navn.

Det morer mig altid at læse gravstenene paa kirkegårdene på landet. Til min store sorg har den dårlige navneskik næsten overalt trængt igennem, men man finder dog levninger af den gamle, kønne navneskik: Paa Idestrup kirkegård står f. eks. på en gravsten: Niels Larsen *Bonde*, død 1881, og hustru Ane Niels-

datter, død 1875; og på en anden Olsen *Kaare*, død 1890 og Kirsten Nielsdatter 1891. *Bonde* er i Sverige et af de fineste adelsnavne.

Det morede mig også at se, at denne rangordning, at mandens navn skal stå øverst, ikke altid var fulgt. Hvis nuomstunder en hustru dør først, bliver der ofte lavet en gravsten, hvor hustruens navn står nederst, og der bliver plads stående til mandens ovenover. På en gravsten på Idestrup kirkegård stod øverst: Sidsel Grå, død 1896, og nedenunder: og husbond Jensen Grå, død 1902. På jævn ukunstlet folkevis blev dens navn, som kom først i graven, sat øverst på stenen.

Den tid er forbi, da kongerne ophøjede de mænd, der udmærkede sig i fædrelandets tjeneste, i adelsstanden. Men nu er adgangen fri for enhver af landets sønner (døtre holdes endnu nede) til landets højeste embeder: gårdejer, husmanden, smeden, arbejderen, alle kan de komme til at sidde i kongens råd, når de udmærker sig ved fædrelandskærlighed, duelighed og ævner til at styre. Den gamle adel vil en gang uddø, når den ikke fornys. Den nye adel bliver de mænd og kvinder, som indlægger sig for tjeneste af fædrelandet — deres navne vil mindes til sene tider. Men bør de så ikke sørge for, ligesom Danmarks gamle adel, som bar de fagre navne Urne, Bjælke, Okse o. s. v., at skaffe sig et virkeligt navn?

Mange siger: „min far kunde være bekendt at hedde Jensen, så kan jeg vel også.“ Måske — tænken kan være udsprungen af en meget god følelse; men man bør